

Opracował:

Kleryk Michael Muskała

student IV roku teologii kapłańskiej Wydziału Teologicznego UO (11.04.2017)

17. SPOSÓB ZACHOWANIA SIĘ W ŚWIĄTYNI

Cele Katechezy:

Uczeń wie, dlaczego kościół to wyjątkowe miejsce.

Uczeń zna oraz potrafi wyjaśnić znaczenie postaw i gestów obowiązujących w kościele podczas modlitwy wspólnotowej oraz indywidualnej.

Uczeń potrafi powiedzieć, jak należy zachować się w kościele podczas modlitwy indywidualnej i wspólnotowej oraz dlaczego.

Zachęta do poprawnego zachowania się w Kościele podczas modlitwy indywidualnej i wspólnotowej.

Metody pracy: inscenizacja, rozmowa kierowana, analiza fragmentu tekstu biblijnego, praca indywidualna, ekspozycja.

Pomoce dydaktyczne: Pismo Święte, podręcznik, pudełko w formie prezentu z biletami do kina, teatru i opery, ilustracje postaw i gestów liturgicznych, tabela właściwego zachowania się w kościele, tabela postaw i gestów liturgicznych, karta konkursowa – „Mistrz kościelnego savoir-vivre”, wykreślanka.

Wprowadzenie:

Na początku katechezy pytamy się uczniów, w jaki sposób po przyjściu do kościoła należy przywitać się z Panem Jezusem w Najświętszym Sakramencie. Zwracamy uwagę, aby wśród odpowiedzi uczniowie wymienili przyklęknięcie i modlitwę.

– Poprzez którą modlitwę możemy oddać cześć i uwielbić Pana Jezusa stale obecnego w kościele? („Niechaj będzie pochwalony Przenajświętszy Sakrament...”)

Tą modlitwą rozpoczynamy katechezę, odmawiając ją w skupieniu razem z uczniami. Można poprosić trzech uczniów, aby kolejno odmawiali początek modlitwy: „Niechaj będzie pochwalony Przenajświętszy Sakrament...” a cała klasa wspólnie ją kończy „... teraz i zawsze i na wieki wieków. Amen”.

Krótko przypominamy treści z ostatniej katechezy:

– Z jakich głównych elementów składają się obrzędy zakończenia? (kapłańskie błogosławieństwo i rozesłanie)

– Jakie jest znaczenie obrzędów zakończenia Mszy św.? (kapłan posyła wiernych, aby nieśli Chrystusa, którego spotkali w czasie Mszy św. całemu światu)

Wyjmujemy i kładziemy na biurku wcześniej przygotowany prezent, w którym są umieszczone bilety do kina, teatru i opery (zał. 1). Zapraszamy trzech ochotników, aby podeszli i wylosowali to, co jest w pudełku. Uczniowie przedstawiają klasie wylosowane bilety. Jeżeli to możliwe, przyczepiamy je magnesami do tablicy.

Kolejno razem z całą klasą zastanawiamy się, jak należy przygotować się, gdy idziemy do tych miejsc i jak należy się w nich zachować.

Najpierw jesteśmy w kinie.

– Kiedy możemy wejść do sali kinowej?

– Jakie zasady savoir-vivre obowiązują w tym miejscu? Jeżeli uczniowie nie znają tego pojęcia, to wyjaśniamy je (fr. **savoir** – wiedzieć, **vivre** – żyć; „znajomość życia” – dobre maniery, znajomość obowiązujących zwyczajów, form towarzyskich i reguł grzeczności). Zwracamy uwagę, żeby uczniowie powiedzieli, że w kinie należy wyłączyć komórkę, nie prowadzi się podczas seansu głośnych rozmów, ani nie stoi się zasłaniając ekran innym widzom.

– Dlaczego w kinie obowiązują takie zasady?

– Jak ubieramy się idąc do kina?

Następnie przenosimy się do teatru. Krótko omawiamy zasady savoir-vivre obowiązujące w tym miejscu oraz pytamy uczniów, dlaczego one obowiązują.

– Jak się ubieramy idąc na spektakl do teatru? Zwracamy uwagę, żeby uczniowie powiedzieli, że są to ubrania eleganckie. Chłopcy idą w długich spodniach, koszulach, a dziewczyny w spódnicach lub sukienkach.

Kolejno przenosimy się do opery i zadajemy uczniom podobne pytania. Zwracamy uwagę, że w operze obowiązują eleganckie stroje wieczorowe.

Podsumowując wstęp stwierdzamy, że w zachowaniu obowiązującym w kinie, teatrze i operze są pewne podobieństwa i różnice.

– Jak zachowałaby się obsługa opery, gdyby na przedstawienie chciał wejść mężczyzna ubrany w podkoszulek, krótkie spodnie i klapki?

– Dlaczego wychodzimy z kina po skończonym seansie? Zwracamy uwagę, żeby uczniowie stwierdzili, że nikt nie siedzi w pustej sali kinowej, w której nie jest emitowany żaden film.

– Co obsługa kina zrobi z widzem, który nie chce opuścić sali po zakończeniu filmu?

Podanie prawdy:

W tej części katechezy staramy się uświadomić uczniom żywą i nieustanną obecność Pana Boga w kościele. Mówimy o świętości tego miejsca i możliwości naszego spotkania z Bogiem. Przychodzimy do kościoła, aby oddać chwałę Bogu podczas modlitwy indywidualnej i we wspólnocie. Staramy się uwrażliwić uczniów na fakt, że na indywidualną modlitwę nie przychodzimy do pustego kościoła, ponieważ Chrystus jest w nim cały czas obecny. Podczas Mszy św. i nabożeństw, szanując innych ludzi nie chcemy przeszkadzać w ich spotkaniu z Bogiem, ale razem z nimi wielbić Go. Z tego powodu każdy powinien w kościele dostosować się do obowiązujących w nim zasad zachowania się.

Prosimy uczniów, aby oczami wyobraźni przeniesli się pod drzwi kościoła.

– Kiedy można wejść do kościoła? Naciskamy klamkę i wchodzimy do środka...

– Co robimy po wejściu do kościoła?

– Kogo można spotkać w kościele?

Wspólnie z uczniami zastanawiamy się, co kościół odróżnia od wszystkich pozostałych budynków.

– Co czyni kościół wyjątkowym budynkiem?

– Kto jest w kościele cały czas obecny i czeka na spotkanie z nami?

Prosimy, aby uczniowie odczytali fragment Pisma Świętego (Mt 28, 20) – „(...) A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata”.

– Co potwierdzają te słowa? (stałą obecność Pana Jezusa pośród nas)

– W jaki sposób Pan Jezus jest stale obecny w kościele? (w tabernakulum – w Najświętszym Sakramencie pod postacią chleba, który stał się Ciałem Pana Jezusa)

– Dlaczego ludzie przychodzą do Kościoła? (by samemu spotkać się z Panem Jezusem lub uczestniczyć we Mszy Świętej oraz innych nabożeństwach)

– Co sprzyja godnemu oddaniu chwały Bogu? (wyciszenie, skupienie, wyłączony telefon, unikanie rozmów)

– Jak należy się zachować w Kościele wtedy, gdy jesteśmy sami, a jak w czasie Mszy św. i podczas nabożeństw? (we wspólnocie wiernych można np. starszym osobom ustąpić miejsca w ławce, wspólnie odpowiadamy celebransowi, razem śpiewamy, przyjmujemy te same postawy liturgiczne i wykonujemy te same gesty liturgiczne, przychodzimy odpowiednio wcześniej, wyłączamy komórkę i wyjmujemy gumę do żucia, jesteśmy odpowiednio ubrani)

– Jak należy ubrać się idąc do kościoła? (nie odsłaniać zbyt ciała, nie mamy np. kłapek, ale ładne buty)

Podsumowując stwierdzamy, że do kościoła przychodzimy, aby spotkać się z Panem Jezusem. Możemy uczynić to podczas modlitwy indywidualnej lub wspólnotowej. Możemy rozdać uczniom tabelę właściwego zachowania się w kościele, którą należy odpowiednio uzupełnić (zał. 2 i 3).

Cel przyścia do kościoła	Moje zachowanie się w kościele
SPOTKANIE Z JEZUSEM CHRYSZTUSEM PRZEBYWAJĄCYM CAŁY CZAS W NAJŚWIĘTSZYM SAKRAMENCIE	
Rozmowa z Bogiem podczas indywidualnej modlitwy poza nabożeństwami i ofiarą Mszy Świętej	Klękam, modlę się, oddaję Bogu cześć, w ciszy adoruję Go, odmawiam akty strzeliste, opowiadam Mu o swoim życiu, co mnie martwi, boli, a co cieszy. Dziękuję za radości, które mnie spotkały i przepraszam za popełnione grzechy. Przedstawiam Chrystusowi ważne dla mnie i moich bliskich intencje i proszę, jeżeli taka jest Jego wola, o wysłuchanie ich.
Nasza wspólna modlitwa z bliźnimi podczas nabożeństw i Mszy Świętej	Przychodzę odpowiednio wcześniej, aby najpierw indywidualnie przywitać się z Chrystusem i przygotować się poprzez krótką modlitwę i wewnętrzne skupienie. Jestem odpowiednio ubrany. Wcześniej wyłączam telefon i wyjmuję gumę do żucia. Zabieram ze sobą modlitewnik <i>Droga do nieba</i> . Wspólnie z wiernymi modlę się, wypowiadam części stałe Mszy św., śpiewam, wykonuję te same gesty liturgiczne i przyjmuję te same postawy liturgiczne.

Następnie poprzez pytania sprawdzamy, ile uczniowie pamiętają z omawianych w poprzednich latach postaw i gestów liturgicznych. Jeżeli jakieś postawy i gesty są nieznane, to posługując się podręcznikiem omawiamy je.

Podsumowując podajemy i wyjaśniamy cytat św. Hieronima: „Przyklęknięciu ciała powinno zawsze towarzyszyć przyklęknięcie serca”. Wykonywane przez nas gesty i postawy liturgiczne mają sens, gdy są zgodne z naszym wnętrzem. Biję się w piersi, ponieważ mam w sercu prawdziwy żal i przepraszam Boga za swoje grzechy. Zachęcamy również uczniów, aby zawsze podczas liturgii świadomie wykonywali wszystkie gesty i przyjmowali właściwe postawy.

Powtórzenie (do wyboru):

Utrwalamy z uczniami zasady zachowania obowiązujące w kościele oraz odpowiednie postawy i gesty liturgiczne. Zachęcamy ich do częstego spotkania z Chrystusem w kościele podczas modlitwy indywidualnej i we wspólnocie.

1. WARIANT

Rozdajemy uczniom tabelę z narysowanymi postawami i gestami liturgicznymi. Prosimy, aby do każdej z nich dopasowali odpowiednie wyjaśnienie (zał. 4 i 5).

<p>Kłęczenie Oznacza oddanie czci Bogu, pokorę człowieka. Wykonywane podczas przeistoczenia, na początku obrzędu komunii, podczas adoracji i błogosławieństwa Najświętszym Sakramentem.</p>	<p>Stanie Wyraża uszanowanie Boga oraz gotowość do działania. Przyjmuje się ją na początku i na końcu Mszy św. w czasie Ewangelii, wyznania wiary i Modlitwy eucharystycznej</p>	<p>Siedzenie Postawa zasłuchanego ucznia przyjmowana podczas czytań i kazania.</p>
<p>Leżenie krzyżem Wyraz najgłębszej adoracji, pokory i całkowitego oddania się Bogu. Przyjmowane przez kapłana podczas liturgii Wielkiego Piątku oraz przez diakonów podczas święceń kapłańskich.</p>	<p>Procesja Symbol nowego Ludu Bożego pielgrzymującego za Jezusem. Może być eucharystyczna, podczas liturgii Mszy św., błagalna i pogrzebowa.</p>	<p>Znak krzyża Symbolizuje krzyż Chrystusa, najprostsze wyznanie wiary w Jedyne Boga w Trójcy Przenajświętszej.</p>
<p>Złożenie rąk Gest modlitewny symbolizujący wzniesienie duszy do Boga.</p>	<p>Bicie się w piersi Znak pokory i żalu za popełnione grzechy. Oznacza potrzebę skruszenia zatwardziałości swojego serca.</p>	<p>Znak pokoju Znak zgody i Bożego pokoju, którego sami nie potrafimy zbudować.</p>
<p>Rozłożenie rąk Postawa kapłana, oznaczająca modlitewne zwrócenie się do Boga i oczekiwanie Jego pomocy.</p>	<p>Sklon głową Wykonywany przed czytaniem i po nim oraz podczas przyniesienia darów ofiarnych.</p>	<p>Przyklęknięcie Wykonywane po wejściu do kościoła i przed wyjściem z niego oraz przechodząc przed tabernakulum. Nie czynimy wtedy znaku krzyża.</p>

2. WARIANT

Klasowy konkurs „Mistrz kościelnego savoir-vivre” (zał. 6).

Rozdajemy uczniom tabelki oraz prosimy o ich uzupełnienie poprzez wpisanie odpowiednich postaw, gestów liturgicznych i odpowiednich zachowań. Uczniowie pracują z podręcznikiem. Trzech/pięciu pierwszych uczniów, którzy rozwiążą poprawnie zadanie otrzymują plusa lub ocenę. Na zakończenie uczniowie podają odpowiedzi, a katecheta sprawdza ich poprawność.

Mistrz kościelnego savoir-vivre

.....
(Imię i nazwisko)

Różne sytuacje, jakie mogą zdarzyć się w czasie liturgii	Gest, postawa lub nasze odpowiednie zachowanie się
Podczas czytania Ewangelii	Postawa – stojąca
Wykonuje go kapłan podczas Mszy św. wypowiadając słowa „Pan z wami”	Gest – rozłożenie rąk
Na Mszy św. podczas aktu żalu za grzechy	Gest – bicie się w piersi
Guma żuta w czasie drogi do kościoła	Należy ją przed kościołem wyrzucić do kosza na śmieci
Poza kościołem w Boże Ciało	Postawa – procesja
W czasie, gdy ksiądz podnosi konsekrowaną hostię podczas przeistoczenia	Postawa – klęcząca
Podczas modlitwy wiernych	Postawa – stojąca
Koleżanka zaczyna opowiadać o swojej nowej sukience	Nie kontynuujemy rozmowy, upominamy ją
Podczas modlitwy	Gest – złożenie rąk
Odpowiedni strój w czasie Mszy św.	Schludny, nie powodujący rozproszeń
Jest wyrazem zgody bliźnich	Gest – znak pokoju
Kolega włącza komórkę i chce nam pokazać nowe zdjęcia, jakie dostał na WhatsApp	Nie zgadzamy się na to, upominamy go
Kapłan z wiernymi rozpoczyna nim Mszę św.	Gest – znak krzyża
Starsza kobieta stoi podczas Mszy św. obok ławki	Należy ustąpić jej miejsca
Podczas kazania	Postawa – siedząca
Wyjątkowa postawa modlitewna przyjmowana w czasie liturgii Wielkiego Piątku oraz podczas święceń	Postawa – leżenie krzyżem
Wyświetlony numer pieśni	Otwiera się w odpowiednim miejscu DN i śpiewa się pieśni razem z całą wspólnotą

3. WARIANT

Rozdajemy uczniom wykreślankę i prosimy, aby otoczyli pętlami w linach poziomych i pionowych wszystkie postawy i gesty liturgiczne, które są zapisane w podręczniku (zał. 7).

G	E	A	S	D	F	G	H	Y	T	E	A	A	H	J	<u>Z</u>	<u>K</u>	U	K	O
<u>S</u>	<u>I</u>	<u>E</u>	<u>D</u>	<u>Z</u>	<u>A</u>	<u>C</u>	<u>A</u>	G	A	P	O	L	J	H	<u>N</u>	<u>L</u>	D	F	S
<u>T</u>	A	S	D	<u>P</u>	F	G	H	J	K	L	W	E	R	T	<u>A</u>	<u>E</u>	Y	<u>Z</u>	I
<u>O</u>	G	F	D	<u>R</u>	A	S	D	A	E	F	J	U	F	N	<u>K</u>	<u>C</u>	W	<u>N</u>	A
<u>J</u>	S	D	<u>R</u>	<u>O</u>	<u>Z</u>	<u>Ł</u>	<u>O</u>	<u>Ż</u>	<u>E</u>	<u>N</u>	<u>I</u>	<u>E</u>	<u>R</u>	<u>A</u>	<u>K</u>	<u>Z</u>	F	<u>A</u>	H
<u>A</u>	A	E	R	<u>C</u>	T	Y	U	I	O	Q	W	E	R	T	<u>R</u>	<u>A</u>	R	<u>K</u>	Y
<u>C</u>	<u>L</u>	<u>E</u>	<u>Ż</u>	<u>E</u>	<u>N</u>	<u>I</u>	<u>E</u>	<u>K</u>	<u>R</u>	<u>Z</u>	<u>Y</u>	<u>Ż</u>	<u>E</u>	<u>M</u>	<u>Z</u>	<u>C</u>	F	<u>P</u>	Y
<u>A</u>	L	K	J	<u>S</u>	H	G	F	D	S	W	E	R	T	Y	<u>Y</u>	<u>A</u>	G	<u>O</u>	H
M	N	B	V	<u>J</u>	C	X	Z	P	O	I	U	Y	T	R	<u>Ż</u>	E	W	<u>K</u>	S
F	G	H	J	<u>A</u>	K	A	D	F	G	H	J	D	F	G	<u>A</u>	R	T	<u>O</u>	Y
T	R	J	<u>B</u>	<u>I</u>	<u>C</u>	<u>I</u>	<u>E</u>	<u>S</u>	<u>I</u>	<u>E</u>	<u>W</u>	<u>P</u>	<u>I</u>	<u>E</u>	<u>R</u>	<u>Ś</u>	R	<u>J</u>	K
M	O	<u>Z</u>	<u>Ł</u>	<u>O</u>	<u>Ż</u>	<u>E</u>	<u>N</u>	<u>I</u>	<u>E</u>	<u>R</u>	<u>A</u>	<u>K</u>	J	K	L	T	R	<u>U</u>	L

4. WARIANT

W ramach powtórzenia możemy również zrobić konkurs „Projektanta mody kościelnej”. Chłopcy projektują odpowiedni strój dla dziewcząt, a dziewczęta dla chłopców. Można dać utrudnienie i wylosować jakiś kolor (np. kredkę z piórnika), który musi się znaleźć w każdym projekcie. Dziewczyny może dzięki temu dowiedzą się, że nie muszą mieć miniówki oraz gołych ramion, aby podobać się chłopcom, a chłopcy, że lepiej wyglądają, gdy ubiorą koszulę i długie spodnie.

Na zakończenie katechezy wspólnie z uczniami dziękujemy Chrystusowi w modlitwie za Jego stałą obecność w naszych kościołach. Odmawiamy krótką modlitwę ułożoną z uczniami lub „Chwała Ojcu...”

Zeszyt ucznia:

Temat: Sposób zachowania się w świątyni.

1. Przyklejona tabela (zał. 2 i 3) – Można również rozdać jako zadanie domowe.
2. Wszystkie postawy i gesty liturgiczne należy wykonywać świadomie i ze czcią, ponieważ każdy z nich ma swoje znaczenie oraz kieruje serca i umysły wszystkich osób uczestniczących w liturgii ku Bogu.

25zł

KINO
SEANS

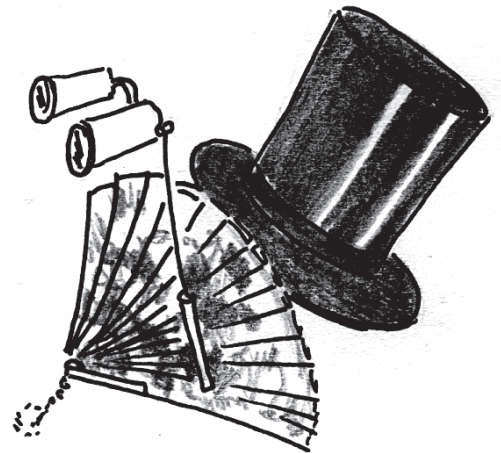
50zł

TEATR
SPEKTAKL

150zł

OPERA
MUZYCZNE
DZIEŁO
SCENICZNE

ZAŁ. 2

Tabela właściwego zachowania się w kościele.

Cel przyścia do kościoła	Moje zachowanie się w kościele
SPOTKANIE Z JEZUSEM CHRYSYUSEM PRZEBYWAJĄCYM CAŁY CZAS W NAJŚWIĘTSZYM SAKRAMENCIE	
Rozmowa z Bogiem podczas indywidualnej modlitwy poza nabożeństwami i ofiarą Mszy Świętej	
Nasza wspólna modlitwa z bliźnimi podczas nabożeństw i Mszy Świętej	

Cel przyścia do kościoła	Moje zachowanie się w kościele
SPOTKANIE Z JEZUSEM CHRYSYUSEM PRZEBYWAJĄCYM CAŁY CZAS W NAJŚWIĘTSZYM SAKRAMENCIE	
Rozmowa z Bogiem podczas indywidualnej modlitwy poza nabożeństwami i ofiarą Mszy Świętej	
Nasza wspólna modlitwa z bliźnimi podczas nabożeństw i Mszy Świętej	

Cel przyścia do kościoła	Moje zachowanie się w kościele
SPOTKANIE Z JEZUSEM CHRYSYUSEM PRZEBYWAJĄCYM CAŁY CZAS W NAJŚWIĘTSZYM SAKRAMENCIE	
Rozmowa z Bogiem podczas indywidualnej modlitwy poza nabożeństwami i ofiarą Mszy Świętej	
Nasza wspólna modlitwa z bliźnimi podczas nabożeństw i Mszy Świętej	

Cel przyścia do kościoła	Moje zachowanie się w kościele
SPOTKANIE Z JEZUSEM CHRYSYUSEM PRZEBYWAJĄCYM CAŁY CZAS W NAJŚWIĘTSZYM SAKRAMENCIE	
Rozmowa z Bogiem podczas indywidualnej modlitwy poza nabożeństwami i ofiarą Mszy Świętej	
Nasza wspólna modlitwa z bliźnimi podczas nabożeństw i Mszy Świętej	

Przychodzę odpowiednio wcześniej, aby najpierw indywidualnie przywitać się z Chrystusem i przygotować się poprzez krótką modlitwę i wewnętrzne skupienie. Jestem odpowiednio ubrany. Wcześniej wyłączam telefon i wyjmuję gumę do żucia. Zabieram ze sobą modlitewnik *Droga do nieba*. Wspólnie z wiernymi modlę się, wypowiadam części stałe Mszy św., śpiewam, wykonuję te same gesty liturgiczne i przyjmuję te same postawy liturgiczne.

Kłękam, modlę się, oddaję Bogu cześć, w ciszy adoruję Go, odmawiam akty strzeliste, opowiadam Mu o swoim życiu, co mnie martwi, boli, a co cieszy. Dziękuję za radości, które mnie spotkały i przepraszam za popełnione grzechy. Przedstawiam Chrystusowi ważne dla mnie i moich bliźnich intencje i proszę, jeżeli taka jest Jego wola, o wysłuchanie ich.

Przychodzę odpowiednio wcześniej, aby najpierw indywidualnie przywitać się z Chrystusem i przygotować się poprzez krótką modlitwę i wewnętrzne skupienie. Jestem odpowiednio ubrany. Wcześniej wyłączam telefon i wyjmuję gumę do żucia. Zabieram ze sobą modlitewnik *Droga do nieba*. Wspólnie z wiernymi modlę się, wypowiadam części stałe Mszy św., śpiewam, wykonuję te same gesty liturgiczne i przyjmuję te same postawy liturgiczne.

Kłękam, modlę się, oddaję Bogu cześć, w ciszy adoruję Go, odmawiam akty strzeliste, opowiadam Mu o swoim życiu, co mnie martwi, boli, a co cieszy. Dziękuję za radości, które mnie spotkały i przepraszam za popełnione grzechy. Przedstawiam Chrystusowi ważne dla mnie i moich bliźnich intencje i proszę, jeżeli taka jest Jego wola, o wysłuchanie ich.

Przychodzę odpowiednio wcześniej, aby najpierw indywidualnie przywitać się z Chrystusem i przygotować się poprzez krótką modlitwę i wewnętrzne skupienie. Jestem odpowiednio ubrany. Wcześniej wyłączam telefon i wyjmuję gumę do żucia. Zabieram ze sobą modlitewnik *Droga do nieba*. Wspólnie z wiernymi modlę się, wypowiadam części stałe Mszy św., śpiewam, wykonuję te same gesty liturgiczne i przyjmuję te same postawy liturgiczne.

Kłękam, modlę się, oddaję Bogu cześć, w ciszy adoruję Go, odmawiam akty strzeliste, opowiadam Mu o swoim życiu, co mnie martwi, boli, a co cieszy. Dziękuję za radości, które mnie spotkały i przepraszam za popełnione grzechy. Przedstawiam Chrystusowi ważne dla mnie i moich bliźnich intencje i proszę, jeżeli taka jest Jego wola, o wysłuchanie ich.

Przychodzę odpowiednio wcześniej, aby najpierw indywidualnie przywitać się z Chrystusem i przygotować się poprzez krótką modlitwę i wewnętrzne skupienie. Jestem odpowiednio ubrany. Wcześniej wyłączam telefon i wyjmuję gumę do żucia. Zabieram ze sobą modlitewnik *Droga do nieba*. Wspólnie z wiernymi modlę się, wypowiadam części stałe Mszy św., śpiewam, wykonuję te same gesty liturgiczne i przyjmuję te same postawy liturgiczne.

Kłękam, modlę się, oddaję Bogu cześć, w ciszy adoruję Go, odmawiam akty strzeliste, opowiadam Mu o swoim życiu, co mnie martwi, boli, a co cieszy. Dziękuję za radości, które mnie spotkały i przepraszam za popełnione grzechy. Przedstawiam Chrystusowi ważne dla mnie i moich bliźnich intencje i proszę, jeżeli taka jest Jego wola, o wysłuchanie ich.

Przychodzę odpowiednio wcześniej, aby najpierw indywidualnie przywitać się z Chrystusem i przygotować się poprzez krótką modlitwę i wewnętrzne skupienie. Jestem odpowiednio ubrany. Wcześniej wyłączam telefon i wyjmuję gumę do żucia. Zabieram ze sobą modlitewnik *Droga do nieba*. Wspólnie z wiernymi modlę się, wypowiadam części stałe Mszy św., śpiewam, wykonuję te same gesty liturgiczne i przyjmuję te same postawy liturgiczne.

Kłękam, modlę się, oddaję Bogu cześć, w ciszy adoruję Go, odmawiam akty strzeliste, opowiadam Mu o swoim życiu, co mnie martwi, boli, a co cieszy. Dziękuję za radości, które mnie spotkały i przepraszam za popełnione grzechy. Przedstawiam Chrystusowi ważne dla mnie i moich bliźnich intencje i proszę, jeżeli taka jest Jego wola, o wysłuchanie ich.

Przychodzę odpowiednio wcześniej, aby najpierw indywidualnie przywitać się z Chrystusem i przygotować się poprzez krótką modlitwę i wewnętrzne skupienie. Jestem odpowiednio ubrany. Wcześniej wyłączam telefon i wyjmuję gumę do żucia. Zabieram ze sobą modlitewnik *Droga do nieba*. Wspólnie z wiernymi modlę się, wypowiadam części stałe Mszy św., śpiewam, wykonuję te same gesty liturgiczne i przyjmuję te same postawy liturgiczne.

Kłękam, modlę się, oddaję Bogu cześć, w ciszy adoruję Go, odmawiam akty strzeliste, opowiadam Mu o swoim życiu, co mnie martwi, boli, a co cieszy. Dziękuję za radości, które mnie spotkały i przepraszam za popełnione grzechy. Przedstawiam Chrystusowi ważne dla mnie i moich bliźnich intencje i proszę, jeżeli taka jest Jego wola, o wysłuchanie ich.

Tabela postaw i gestów liturgicznych.

Załącznik 5

Uzupełnienie tabeli postaw i gestów liturgicznych.

Symbol nowego Ludu Bożego pielgrzymującego za Jezusem. Może być eucharystyczna, podczas liturgii Mszy św., błagalna i pogrzebowa.	Wykonywany przed czytaniem i po nim oraz podczas przynoszenia darów ofiarnych.	Gest modlitewny symbolizujący wzniesienie duszy do Boga.
Znak zgody i Bożego pokoju, którego sami nie potrafimy zbudować.	Oznacza oddanie czci Bogu, pokorę człowieka. Wykonywane podczas przeistoczenia, na początku obrzędu komunii, podczas adoracji i błogosławieństwa Najświętszym Sakramentem.	Postawa kapłana oznaczająca modlitewne zwrócenie się do Boga i oczekiwanie Jego pomocy.
Postawa zasłuchanego ucznia przyjmowana podczas czytań i kazania.	Wykonywane po wejściu do kościoła i przed wyjściem z niego oraz przechodząc przed tabernakulum. Nie czynimy wtedy znaku krzyża.	Wyraz najgłębszej adoracji, pokory i całkowitego oddania się Bogu. Przyjmowane przez kapłana podczas liturgii Wielkiego Piątku oraz przez diakonów podczas święceń kapłańskich.
Symbolizuje krzyż Chrystusa, najprostsze wyznaczenie wiary w Jedyne Boga w Trójcy Przenajświętszej.	Wyraża uszanowanie Boga oraz gotowość do działania. Przyjmuje się ją na początku i na końcu Mszy św. w czasie Ewangelii, wyznaczenia wiary i Modlitwy eucharystycznej.	Znak pokory i żalu za popełnione grzechy. Oznacza potrzebę skruszenia zatwardziałości swojego serca.

Symbol nowego Ludu Bożego pielgrzymującego za Jezusem. Może być eucharystyczna, podczas liturgii Mszy św., błagalna i pogrzebowa.	Wykonywany przed czytaniem i po nim oraz podczas przynoszenia darów ofiarnych.	Gest modlitewny symbolizujący wzniesienie duszy do Boga.
Znak zgody i Bożego pokoju, którego sami nie potrafimy zbudować.	Oznacza oddanie czci Bogu, pokorę człowieka. Wykonywane podczas przeistoczenia, na początku obrzędu komunii, podczas adoracji i błogosławieństwa Najświętszym Sakramentem.	Postawa kapłana oznaczająca modlitewne zwrócenie się do Boga i oczekiwanie Jego pomocy.
Postawa zasłuchanego ucznia przyjmowana podczas czytań i kazania.	Wykonywane po wejściu do kościoła i przed wyjściem z niego oraz przechodząc przed tabernakulum. Nie czynimy wtedy znaku krzyża.	Wyraz najgłębszej adoracji, pokory i całkowitego oddania się Bogu. Przyjmowane przez kapłana podczas liturgii Wielkiego Piątku oraz przez diakonów podczas święceń kapłańskich.
Symbolizuje krzyż Chrystusa, najprostsze wyznaczenie wiary w Jedyne Boga w Trójcy Przenajświętszej.	Wyraża uszanowanie Boga oraz gotowość do działania. Przyjmuje się ją na początku i na końcu Mszy św. w czasie Ewangelii, wyznaczenia wiary i Modlitwy eucharystycznej.	Znak pokory i żalu za popełnione grzechy. Oznacza potrzebę skruszenia zatwardziałości swojego serca.

Symbol nowego Ludu Bożego pielgrzymującego za Jezusem. Może być eucharystyczna, podczas liturgii Mszy św., błagalna i pogrzebowa.	Wykonywany przed czytaniem i po nim oraz podczas przynoszenia darów ofiarnych.	Gest modlitewny symbolizujący wzniesienie duszy do Boga.
Znak zgody i Bożego pokoju, którego sami nie potrafimy zbudować.	Oznacza oddanie czci Bogu, pokorę człowieka. Wykonywane podczas przeistoczenia, na początku obrzędu komunii, podczas adoracji i błogosławieństwa Najświętszym Sakramentem.	Postawa kapłana oznaczająca modlitewne zwrócenie się do Boga i oczekiwanie Jego pomocy.
Postawa zasłuchanego ucznia przyjmowana podczas czytań i kazania.	Wykonywane po wejściu do kościoła i przed wyjściem z niego oraz przechodząc przed tabernakulum. Nie czynimy wtedy znaku krzyża.	Wyraz najgłębszej adoracji, pokory i całkowitego oddania się Bogu. Przyjmowane przez kapłana podczas liturgii Wielkiego Piątku oraz przez diakonów podczas święceń kapłańskich.
Symbolizuje krzyż Chrystusa, najprostsze wyznaczenie wiary w Jedyne Boga w Trójcy Przenajświętszej.	Wyraża uszanowanie Boga oraz gotowość do działania. Przyjmuje się ją na początku i na końcu Mszy św. w czasie Ewangelii, wyznaczenia wiary i Modlitwy eucharystycznej.	Znak pokory i żalu za popełnione grzechy. Oznacza potrzebę skruszenia zatwardziałości swojego serca.

Mistrz kościelnego savoir-vivre

.....
(Imię i nazwisko)

Różne sytuacje, jakie mogą zdarzyć się w czasie liturgii	Gest, postawa lub odpowiednie zachowanie się
Podczas czytania Ewangelii	Postawa –
Wykonuje go kapłan podczas Mszy św. wypowiadając słowa „Pan z wami”	Gest –
Na Mszy św. podczas aktu żalu za grzechy	Gest –
Guma żuta w czasie drogi do kościoła	
Poza kościołem w Boże Ciało	Postawa –
W czasie, gdy ksiądz podnosi konsekrowaną hostię podczas przeistoczenia	Postawa –
Podczas modlitwy wiernych	Postawa –
Koleżanka zaczyna opowiadać o swojej nowej sukience	
Podczas modlitwy	Gest –
Odpowiedni strój w czasie Mszy św.	
Jest wyrazem zgody bliźnich	Gest –
Kolega włącza komórkę i chce nam pokazać nowe zdjęcia, jakie dostał na WhatsApp	
Kapłan z wiernymi rozpoczyna nim Mszę św.	Gest –
Starsza kobieta stoi podczas Mszy św. obok ławki	
Podczas kazania	Postawa –
Wyjątkowa postawa modlitewna przyjmowana w czasie liturgii Wielkiego Piątku oraz podczas święceń	Postawa –
Wyświetlony numer pieśni	

Mistrz kościelnego savoir-vivre

.....
(Imię i nazwisko)

Różne sytuacje, jakie mogą zdarzyć się w czasie liturgii	Gest, postawa lub odpowiednie zachowanie się
Podczas czytania Ewangelii	Postawa –
Wykonuje go kapłan podczas Mszy św. wypowiadając słowa „Pan z wami”	Gest –
Na Mszy św. podczas aktu żalu za grzechy	Gest –
Guma żuta w czasie drogi do kościoła	
Poza kościołem w Boże Ciało	Postawa –
W czasie, gdy ksiądz podnosi konsekrowaną hostię podczas przeistoczenia	Postawa –
Podczas modlitwy wiernych	Postawa –
Koleżanka zaczyna opowiadać o swojej nowej sukience	
Podczas modlitwy	Gest –
Odpowiedni strój w czasie Mszy św.	
Jest wyrazem zgody bliźnich	Gest –
Kolega włącza komórkę i chce nam pokazać nowe zdjęcia, jakie dostał na WhatsApp	
Kapłan z wiernymi rozpoczyna nim Mszę św.	Gest –
Starsza kobieta stoi podczas Mszy św. obok ławki	
Podczas kazania	Postawa –
Wyjątkowa postawa modlitewna przyjmowana w czasie liturgii Wielkiego Piątku oraz podczas święceń	Postawa –
Wyświetlony numer pieśni	

ZAŁ. 7

Otocz pętlami wszystkie postawy i gesty liturgiczne omówione w podręczniku (temat 17).

G	E	A	S	D	F	G	H	Y	T	E	A	A	H	J	Z	K	U	K	O
S	I	E	D	Z	Ą	C	A	G	A	P	O	L	J	H	N	L	D	F	S
T	A	S	D	P	F	G	H	J	K	L	W	E	R	T	A	Ę	Y	Z	I
O	G	F	D	R	A	S	D	A	E	F	J	U	F	N	K	C	W	N	A
J	S	D	R	O	Z	Ł	O	Ż	E	N	I	E	R	Ą	K	Z	F	A	H
Ą	A	E	R	C	T	Y	U	I	O	Q	W	E	R	T	R	Ą	R	K	Y
C	L	E	Ż	E	N	I	E	K	R	Z	Y	Ż	E	M	Z	C	F	P	Y
A	L	K	J	S	H	G	F	D	S	W	E	R	T	Y	Y	A	G	O	H
M	N	B	V	J	C	X	Z	P	O	I	U	Y	T	R	Ż	E	W	K	S
F	G	H	J	A	K	A	D	F	G	H	J	D	F	G	A	R	T	O	Y
T	R	J	B	I	C	I	E	S	I	Ę	W	P	I	E	R	Ś	R	J	K
M	O	Z	Ł	O	Ż	E	N	I	E	R	Ą	K	J	K	L	T	R	U	L

Otocz pętlami wszystkie postawy i gesty liturgiczne omówione w podręczniku (temat 17).

G	E	A	S	D	F	G	H	Y	T	E	A	A	H	J	Z	K	U	K	O
S	I	E	D	Z	Ą	C	A	G	A	P	O	L	J	H	N	L	D	F	S
T	A	S	D	P	F	G	H	J	K	L	W	E	R	T	A	Ę	Y	Z	I
O	G	F	D	R	A	S	D	A	E	F	J	U	F	N	K	C	W	N	A
J	S	D	R	O	Z	Ł	O	Ż	E	N	I	E	R	Ą	K	Z	F	A	H
Ą	A	E	R	C	T	Y	U	I	O	Q	W	E	R	T	R	Ą	R	K	Y
C	L	E	Ż	E	N	I	E	K	R	Z	Y	Ż	E	M	Z	C	F	P	Y
A	L	K	J	S	H	G	F	D	S	W	E	R	T	Y	Y	A	G	O	H
M	N	B	V	J	C	X	Z	P	O	I	U	Y	T	R	Ż	E	W	K	S
F	G	H	J	A	K	A	D	F	G	H	J	D	F	G	A	R	T	O	Y
T	R	J	B	I	C	I	E	S	I	Ę	W	P	I	E	R	Ś	R	J	K
M	O	Z	Ł	O	Ż	E	N	I	E	R	Ą	K	J	K	L	T	R	U	L

Otocz pętlami wszystkie postawy i gesty liturgiczne omówione w podręczniku (temat 17).

G	E	A	S	D	F	G	H	Y	T	E	A	A	H	J	Z	K	U	K	O
S	I	E	D	Z	Ą	C	A	G	A	P	O	L	J	H	N	L	D	F	S
T	A	S	D	P	F	G	H	J	K	L	W	E	R	T	A	Ę	Y	Z	I
O	G	F	D	R	A	S	D	A	E	F	J	U	F	N	K	C	W	N	A
J	S	D	R	O	Z	Ł	O	Ż	E	N	I	E	R	Ą	K	Z	F	A	H
Ą	A	E	R	C	T	Y	U	I	O	Q	W	E	R	T	R	Ą	R	K	Y
C	L	E	Ż	E	N	I	E	K	R	Z	Y	Ż	E	M	Z	C	F	P	Y
A	L	K	J	S	H	G	F	D	S	W	E	R	T	Y	Y	A	G	O	H
M	N	B	V	J	C	X	Z	P	O	I	U	Y	T	R	Ż	E	W	K	S
F	G	H	J	A	K	A	D	F	G	H	J	D	F	G	A	R	T	O	Y
T	R	J	B	I	C	I	E	S	I	Ę	W	P	I	E	R	Ś	R	J	K
M	O	Z	Ł	O	Ż	E	N	I	E	R	Ą	K	J	K	L	T	R	U	L